

Tegevusrühmad ja LEADER / CLLD pärast 2027. aastat

ELL liikmete arutelu

Mis probleemi me lahendamise?

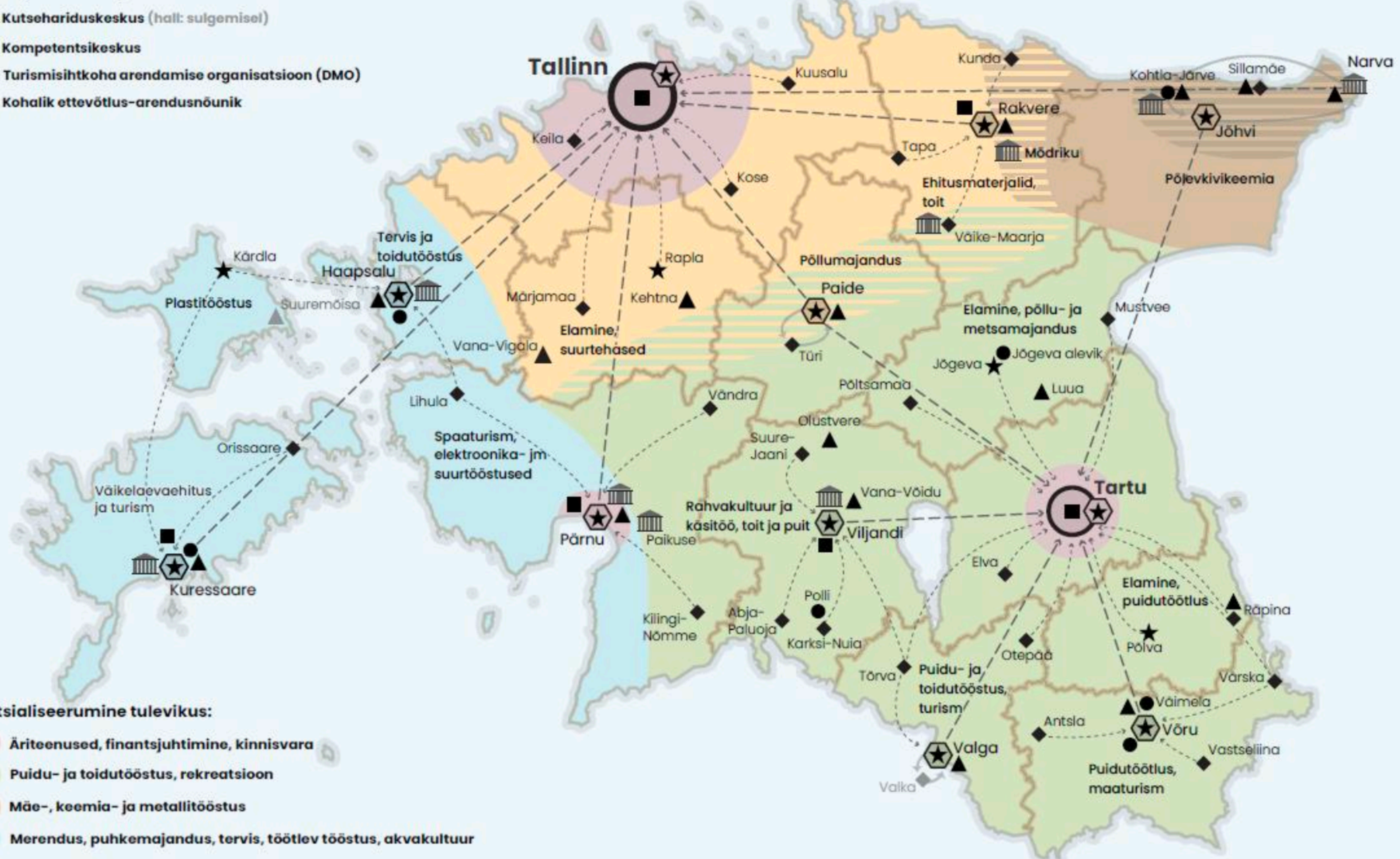
Uuringud

Raport: Piirkondliku innovatsiooni rakendamise eeldused, võimalused ja korraldamine Eesti maakondades, 2025.pdf | 2.27 MB | pdf

Lisad: Piirkondliku innovatsiooni rakendamise eeldused, võimalused ja korraldamine Eesti maakondades, 2025.pdf | 1.76 MB | pdf

RIKide organisatsioonilised mudelid peaks arvestama kohalike partnerite vajadusi ja soodustama koostöövõrgustike loomist. Juhtimismudelite edukus sõltub suuresti juhtide professionaalsusest ja võimest kaasata erinevaid pooli. Paraku ei ole MAKid ainukesed maakondlikud arendusorganisatsioonid. Osades maakondades on peamiseks maakondlikuks arendusorganisatsiooniks (MARO) MAK, kuid on ka selliseid, kus MAROks on omavalitsusliit või kahe kombinatsioon. Lisaks jagavad EL-i põllumajanduspoliitika kohaliku arenduse raha **LEADER**-grupid ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi raha kalanduspiirkonnad. Turismi korraldavad sihtkohaorganisatsioonid (DMOd), maaelu tegevusi kodukandi kontorid jms. Lisaks tegutseb veel näiteks vägagi edukas Sihtasutus Ida-Viru Investeeringute Agentuur (IVIA), Kagu-Eesti puiduklaster ja arvukad ettevõtlusorganisatsioonid. Neil kõigil on kontorid, personal ja üsna arvukas projektitaotlemisse-hindamisse-juhtimisse kaasatud inimeste hulk. Võrgustumiseks ja konkreetse sihtgrupi kaasamiseks on see kindlasti positiivne, kuid (nii rahalist kui ka ajaressurssi) võiks nende tegevust vähemalt osaliselt ühildades oluliselt säästa. Näiteks Lääne-Virumaal koondati erinevad funktsioonid ühe juhtimise alla, kuid dubleeriva struktuuri kaotamine põhjustas alguses suurt vastuseisu.

- Regionaalne innovatsioonikeskus
- Maakondlik arenduskeskus
- Regionaalne kõrgkool
- Kutsehariduskeskus (hall: sulgemisel)
- Kompetentsikeskus
- Turismisihtkoha arendamise organisatsioon (DMO)
- Kohalik ettevõtlus-arendusnõunik

- Spetsialiseerumine tulevikus:**
- Äriteenused, finantsjuhtimine, kinnisvara
  - Puidu- ja toidutööstus, rekreatsioon
  - Mäe-, keemia- ja metallitööstus
  - Merendus, puhkemajandus, tervis, töötlev tööstus, akvakultuur
  - Toidutööstus, ehitusmaterjalid, puhkemajandus

Uuringud

Piirkondlike arendusorganisatsioonide kaardistus

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, 2025

<https://riigiplaneering.ee/yrp>

REM: Piirkondlike arendusorganisatsioonide kaardistus

Kohalik tasand: 26 LEADER KTR-i + 8 kalanduse piirkonda – need katavad maapiirkonda altpoolt, kogukondlikult.

Maakondlik tasand: 15 MARO-t + 15 MAK-i – mõnedes maakondades täidavad need sama organisatsioon (MARO ja MAK liitunud), mõnedes mitte. MAROde ja MAKide rollide kattumine on tunnistatud probleemiks juba dokumendis endas.

Regionaalne tasand: Arengulepped (praegu 2 piloodiga – Kesk-Eesti ja Lõuna-Eesti), mida ei ole veel õigussüsteemi integreeritud.

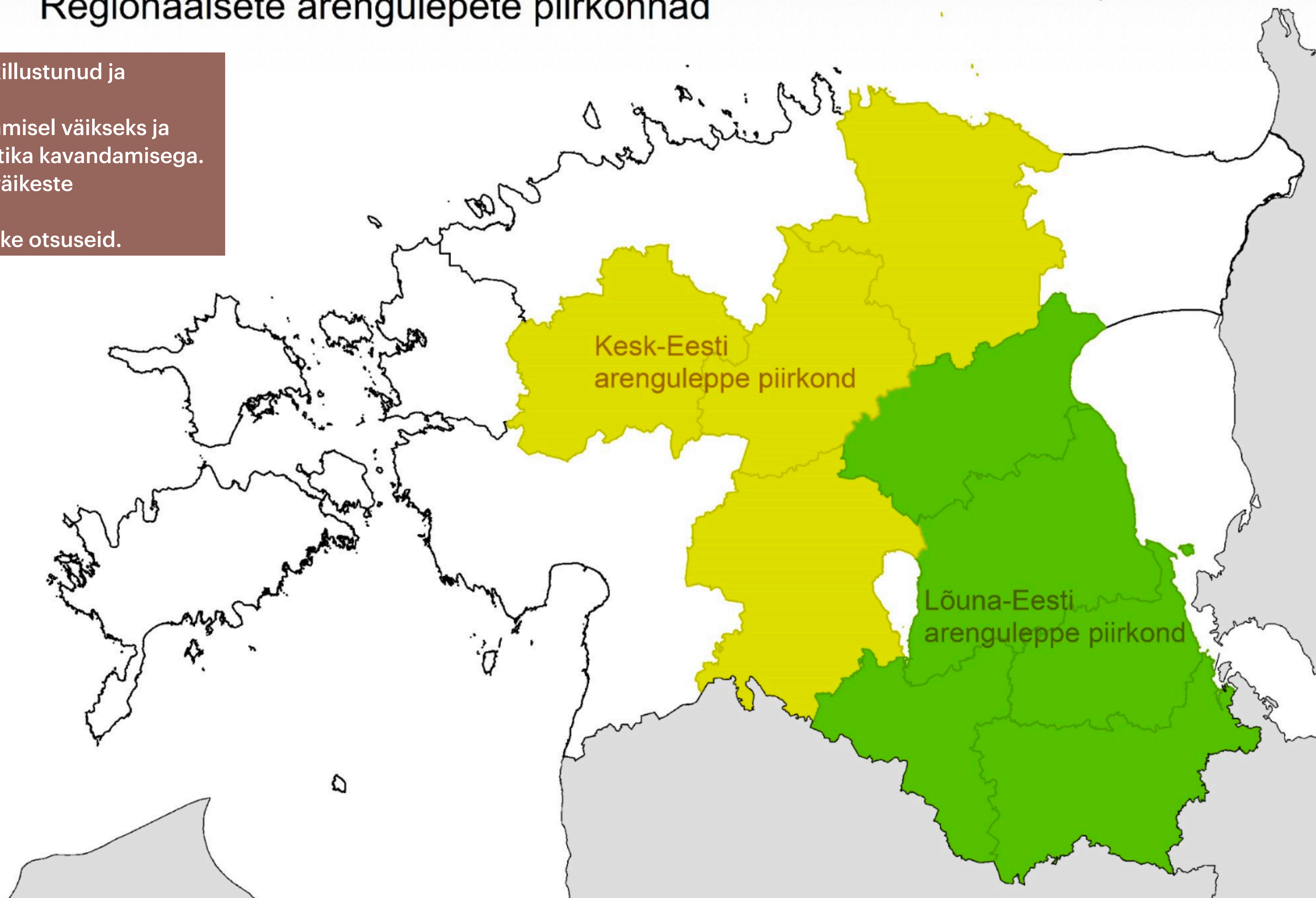
Riiklik tasand: YRP-2050 10 toimepiirkonna mudel – see on ruumiline raamistik, mis alates 2026. aastast hakkab eespool kirjeldatud kõigi tasandite jaoks kohustuslikku raamistikku looma.

Põhiprobleem: iga kiht töötab oma loogika järgi, omavaheline side on nõrk ja vastutusala on kohati kattuv või lünklik.

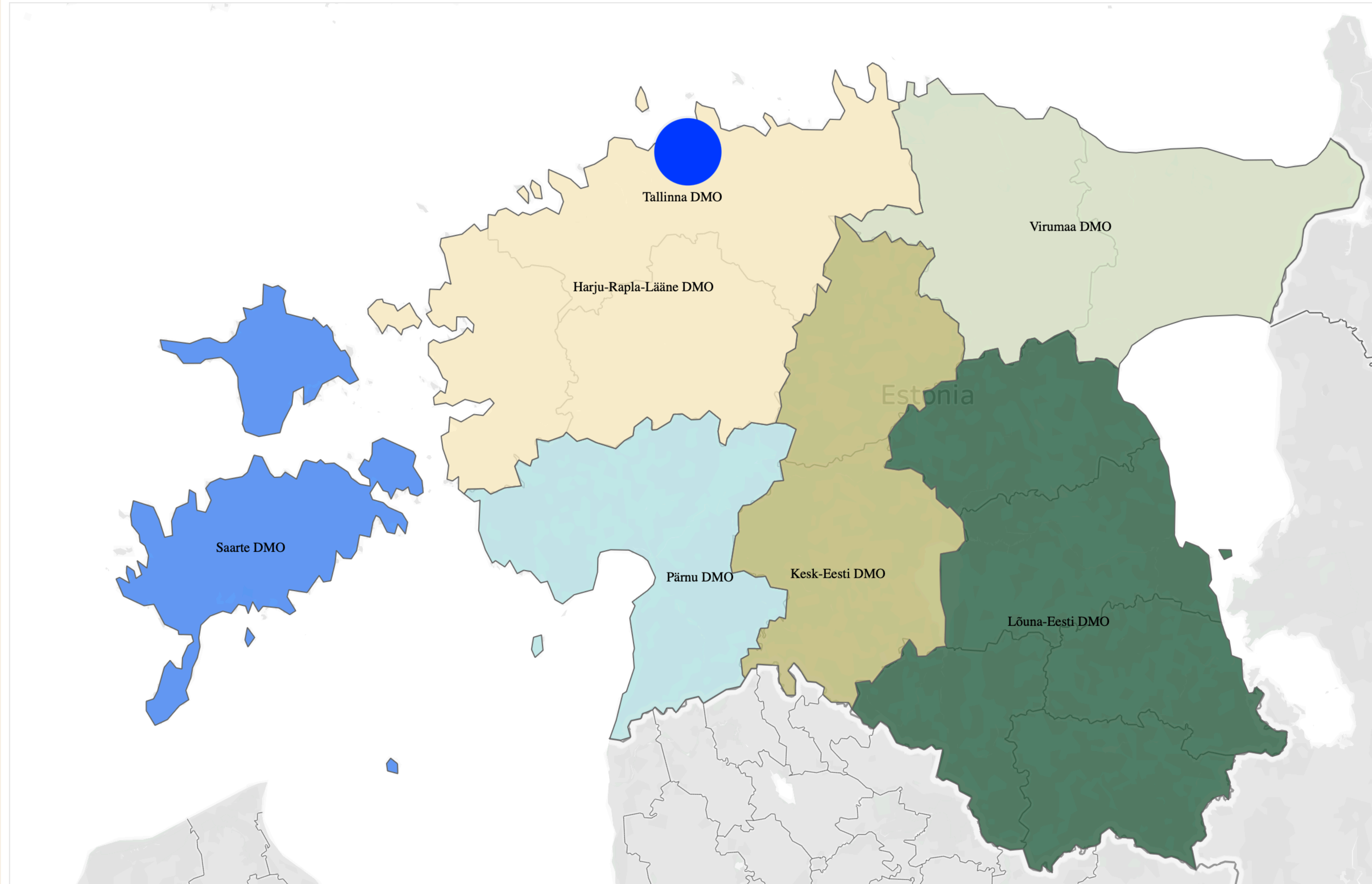
Regionaalsete arengulepete piirkonnad

REM: Arengu kavandamine on killustunud ja puuduvad ühtsed regioonid.

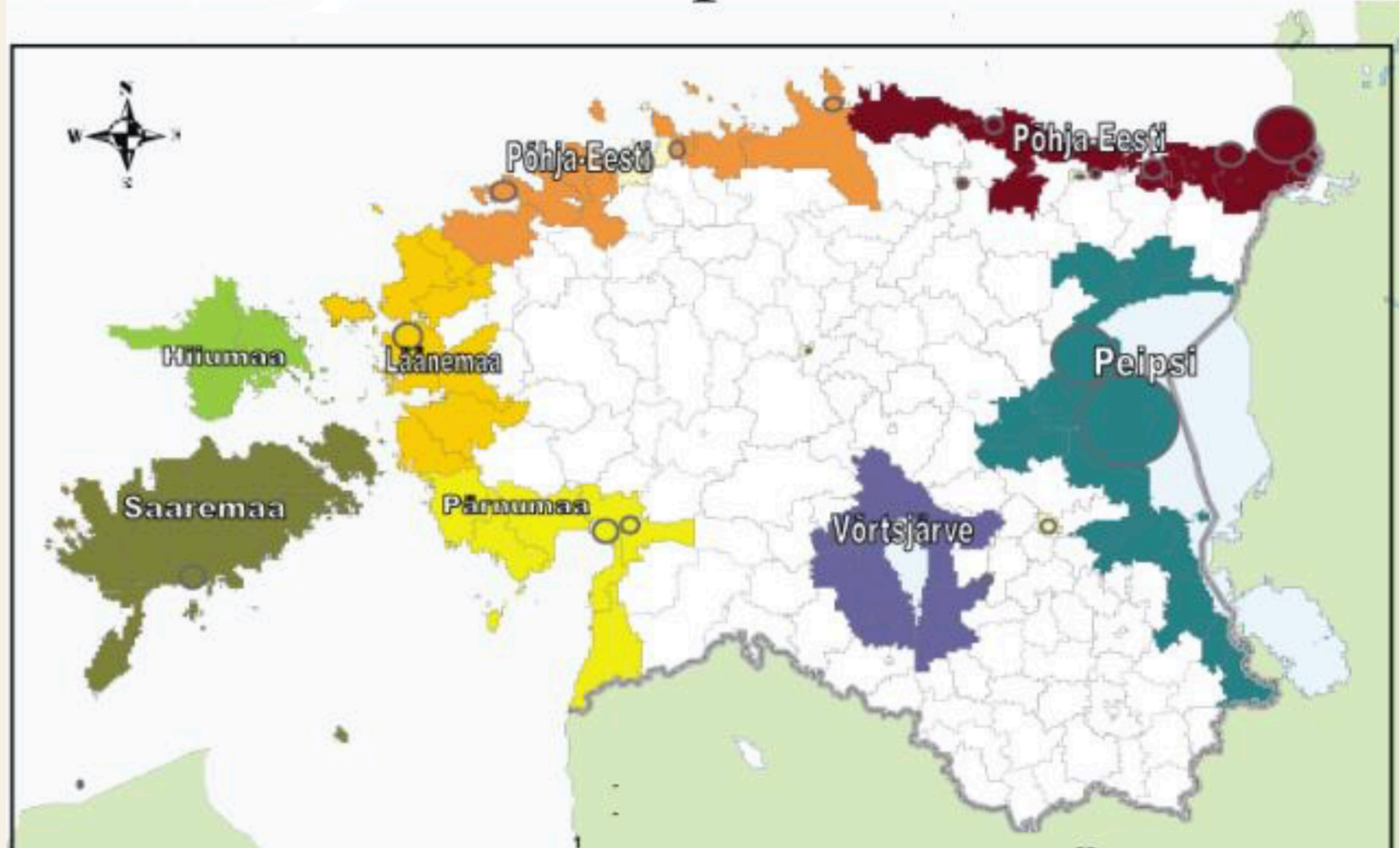
- Maakond jääb arengu kavandamisel väikseks ja puudub side keskvalitsuse poliitika kavandamisega.
- Ressursid jagunevad paljude väikeste organisatsioonide vahel.
- Vaja on visiooni, mitte juhuslikke otsuseid.

DMOde kaart

Kalanduspiirkonnad

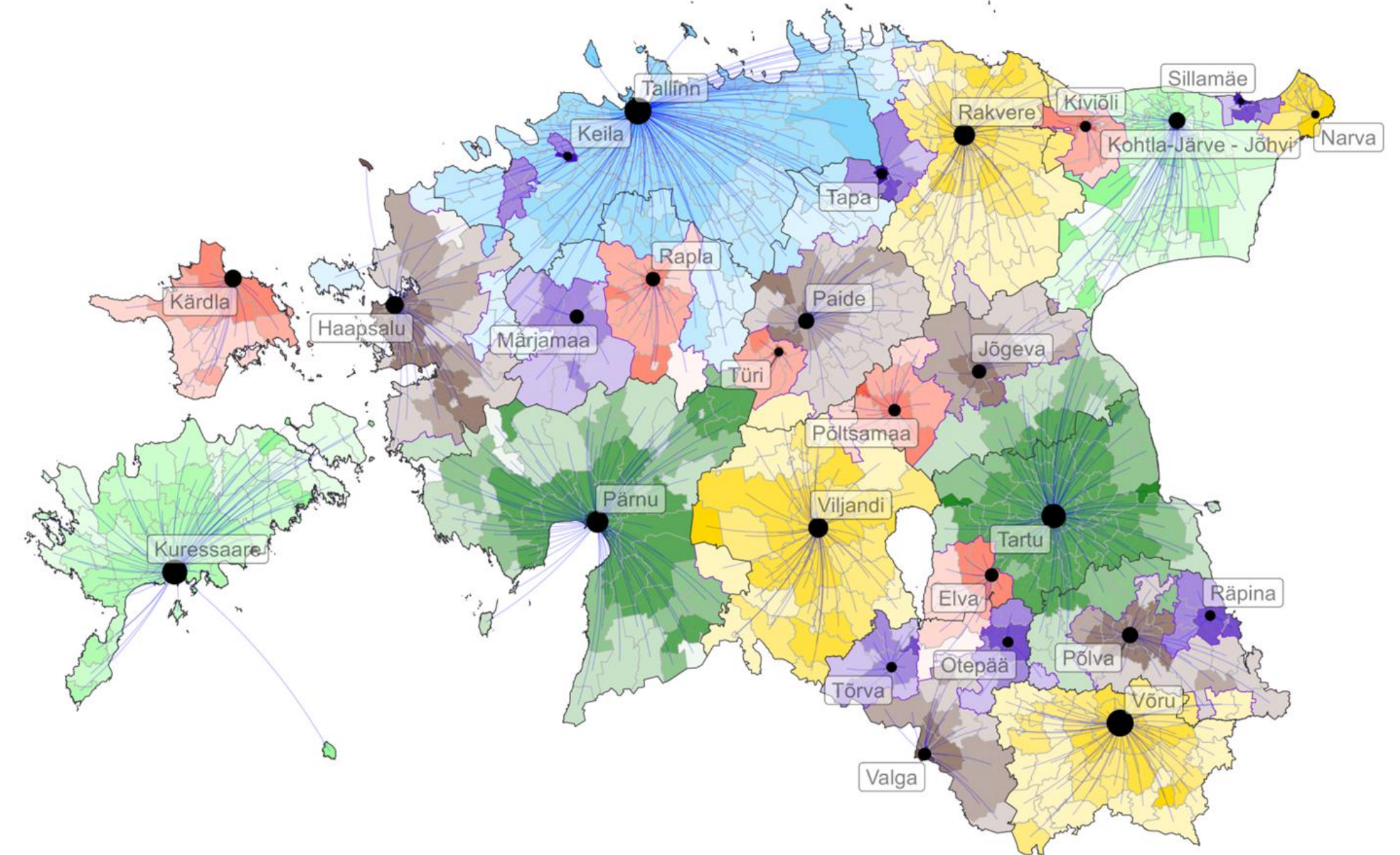

Toimepiirkonnad

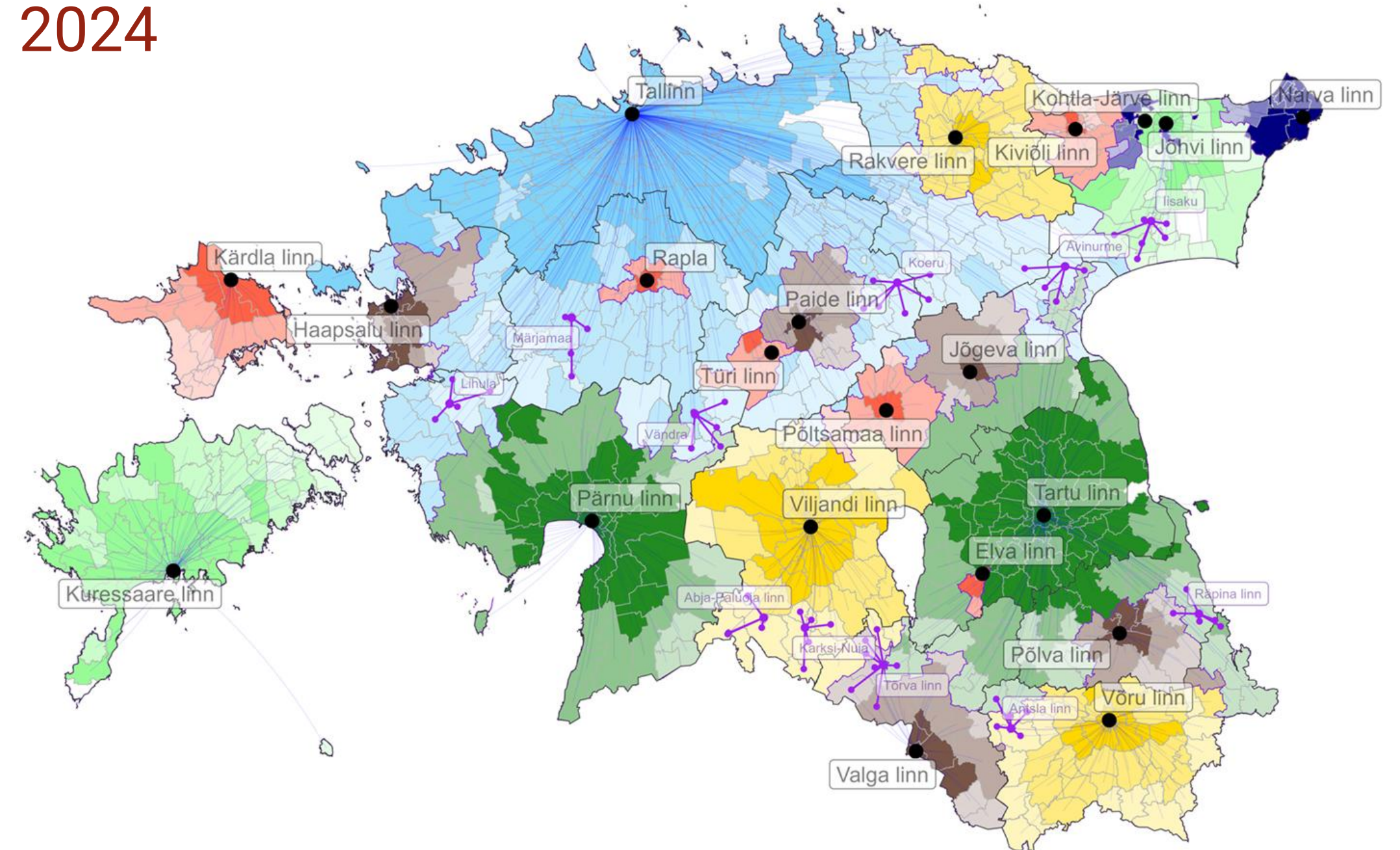
Eesti toimepiirkonnad pendelrände peamise sihtkoha alusel

- **10 aastaga** on suurte linnaregioonide tähtsus suurenenud
- **Tallinna mõjuala** aina kasvab
- **Töökohtade koondumine Tallinna** on rahvastiku koondumisest veelgi ulatuslikum
- **Inimesed käivad pealinna tööle mitte üksnes Harjumaalt** vaid ulatuslik on tööränne ka **Kesk-Eestist**
- **Liikumisevajadus ja distantsid** elukeskkonna erinevate osade vahel muudkui kasvavad

2011

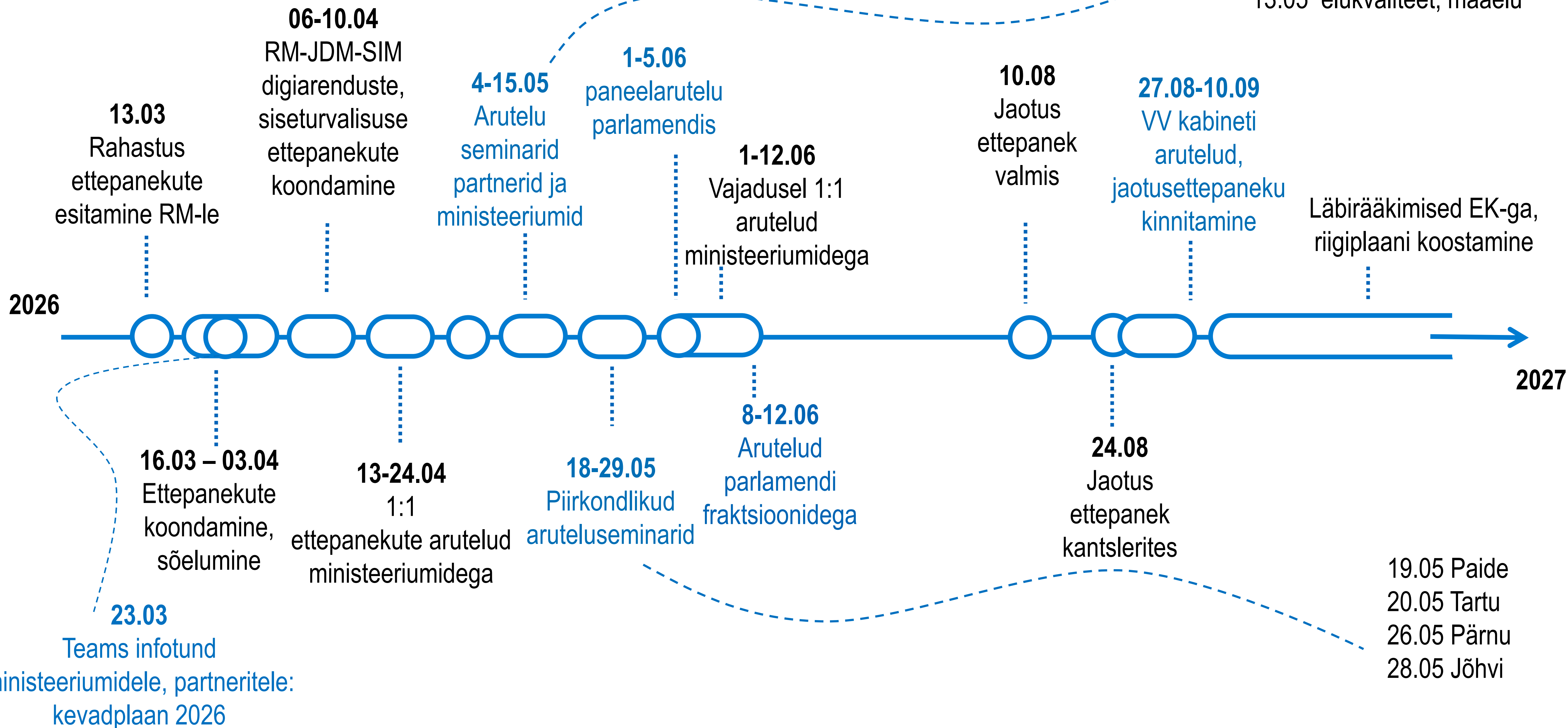
2024

Riigiplaan 2028-2034 koostamine ja kaasamistegevused 2026.a

29.04: majandus, konkurentsivõime
07.05: kaitsevõime, julgeolek
12.05: haridus, tervis, sotsiaal
13.05 elukvaliteet, maaelu

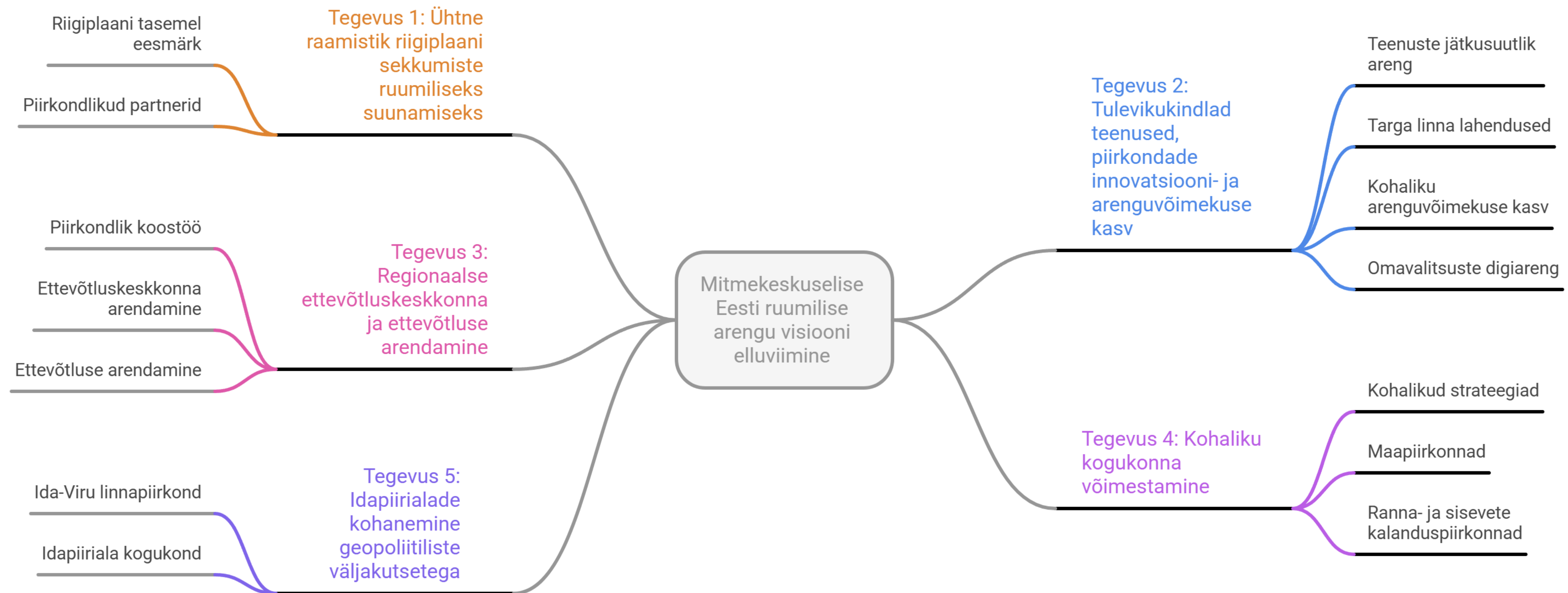
Meie katusmissiooni all 3 reformiettepanekut:

Reformiettepanekud missiooni elluviimiseks:

- **Mitmekeskuselise Eesti ruumilise arengu visiooni elluviimine – REM tegevused**
- **Kvaliteetse ja energiatõhusa elamufondi arendamise reform – KLIM tegevused**
- **Kvaliteetse ruumiloome ja ajalooliste linnakeskuste arendamise reform – KLIM, KUM ja MKM tegevused**

Tegevussuundade valik

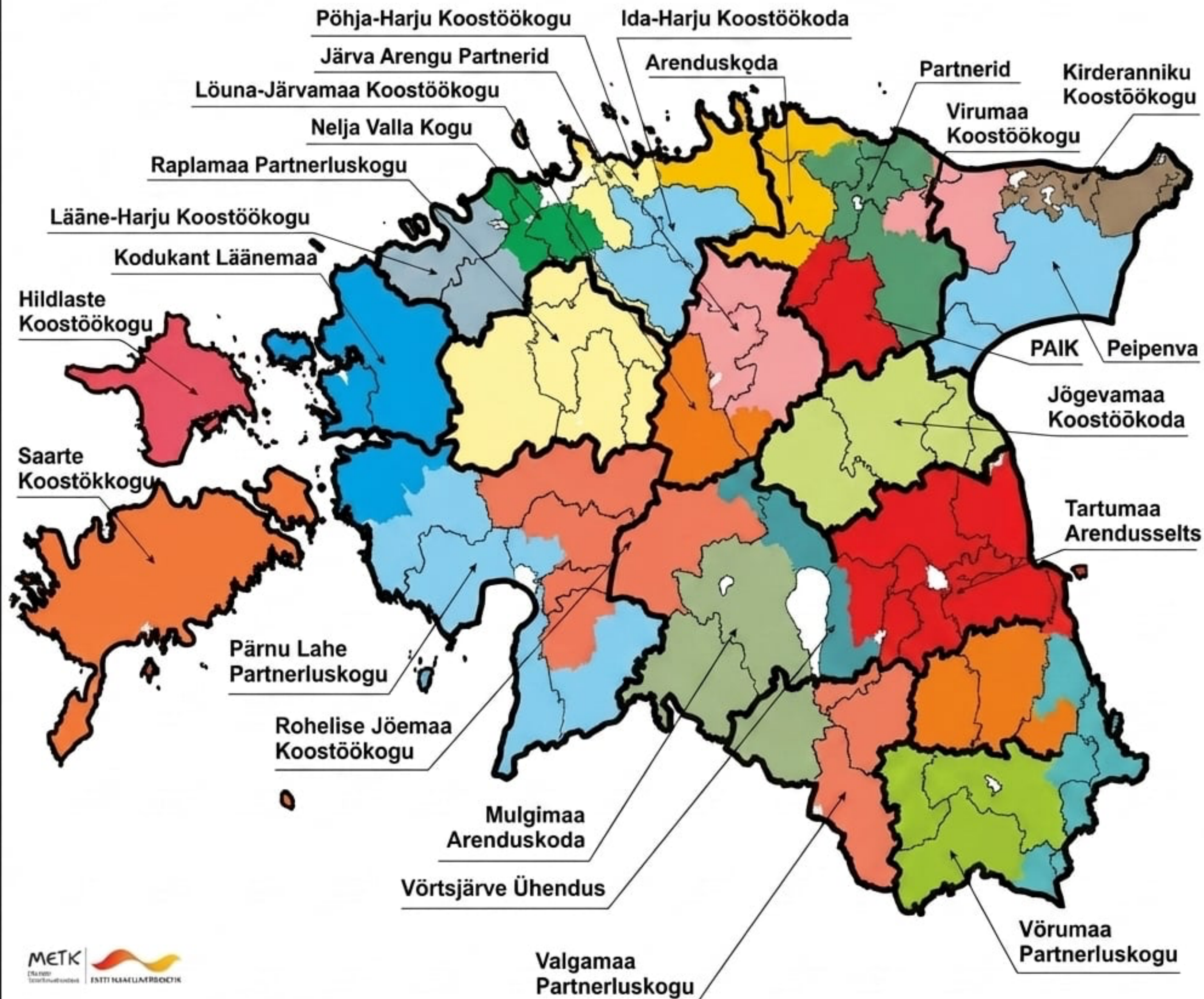
Mitmekeskuselise Eesti ruumilise arengu visiooni elluviimine

REM reformiettepanek mitmekesuskuselise Eesti ruumilise arengu visiooni elluviimiseks

Tegevus	EL toetus*		Riiklik kaasfinantseering (%)		Taotleja omafinantseering		KOKKU (eurot)
	eurot	%	eurot	%	eurot	%	eurot
Tegevus 1. Ühtne raamistik riigiplaani sekkumiste ruumiliseks suunamiseks	0	N/A	0	N/A	0	N/A	0
Tegevus 2. Tulevikukindlad teenused, piirkondade innovatsiooni- ja arenguvõimekuse kasv	128 000 000	60%	30 833 333	14%	54 500 000	26%	213 333 333
Tegevus 3. Regionaalse konkurentsivõime ja ettevõtluse arendamine, sh kapitali kättesaadavuse parandamine	280 000 000	60%	83 333 333	18%	103 333 333	22%	466 666 667
Tegevus 4. Kohaliku kogukonna võimestamine	150 000 000	60%	45 000 000	18%	55 000 000	22%	250 000 000
Tegevus 5. Idapiirialade kohanemine geopoliitiliste väljakutsetega	45 000 000	60%	10 000 000	13%	20 000 000	27%	75 000 000
KOKKU	603 000 000		169 166 667		232 833 333		1 005 000 000

Tegevusrühmad & maakonnad

KTR ülesanded, mida täidaks keegi teine paremini: kas millestki, mida teeme, võiks loobuda?

Funktsioon	Parem täitja	Miks?
Kohaliku projektiidee leidmine ja toetamine	?	
Arengustrateegia koostamine	?	
Ettevõtluse nõustamine ja investorisuhtlus	?	
Riiklike toetusprogrammide haldamine (hindamine, menetlemine)	?	
Kogukondade arendamine	?	
Võrgustike loomine oma piirkonnas	?	
Õppereisid, kogemuste vahetamine	?	
Koolitused piirkonna ettevõtjatele	?	
Turismipiirkonna arendamine	?	
Piirkondlik esindamine riigi ees	?	
.... /lisage/		

MIDA TÄIDAR KEEGITÄINE PÄEMINI?

"PROJEKTIOOPED"
 "ARENGUSTRATEGIA"

1. (KTR) LEAPER) sest rohujuure tasand

2. MAK + LEADER + OVL

3. MAK - 'pärisettev.' parim pädevus

4. (KTR)

5. (KTR)

6. (KTR) → KOGUKOND → ETTEVÕTLUS → MAK 'VÕRUSTIKUD'

7. (—) " — — — — —

8. →

9. MAK vms. DMO? sihtkoha arendus!? (KTR) TURISM

10. OVL/MAK / LEADERLIT "ESINDAMINE"

- ETTEVÕTLUSNOUST. INFOSTOR. SÕUTLUS
- ENKLIKE TOETUSPROG. OF HALLDAMINE
- KOGUKONNAPÄE ARENDAMINE

"ÕPPEREISID"
 "KOOLITUSED"

ETTEV. NOUSTAMINE
INVESTOR

TURISMIPIIRKONNA
ARENDAMINE

PIIRKONDLIK
ESINDAMINE RIIGI
EES

draenguste
e hõlvete loolitus
ettev. arendamine
investorsuhtlus

- Ettevõtte suutavus
- A-potentsiaal

ISESEISAST
STRATEEGIA
TEGEMISEST
VOIKS LOOBUDA

- KOOLITUSED ETTEVÕTJATELE
- ETTEVÕTLUSE NOUSTAMINE
JA INVESTORSUHTLUS

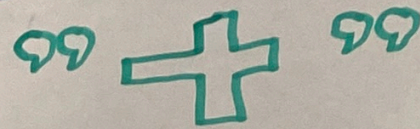
DMO? TURISM?

Investorsuhtlus
Esindamine riigis
Turismi arendamine

**INVESTORI-
SUHTLUS
TURISM?**

- TURISMIPIIRKONNA
ARENDAMINE
- KOOLITUSED PIIRKONNA
ETTEVÕTJATELE
- VÕLGUSRIIGI LOOMINE
OMA PIIRKONNAS
- ETTEVÕTLUSE NOUSTAMINE

* VOIMALIKKE MUDELEID *

« MAAKONDLIKKUS »

1) KTR MAKI (MARD)
 + POTENTIAALNE MAAKOND
 LIKI KOOSTÖÖ PARANEMINE
 + OVL + MAK kokku üle Eesti
 (maakondlikult)
 (+ A-POLIITILISUS)

ALLA VEELANUD
 - MAK RAHASTUS EBASTABIILNE
 - ROHUJUURE TASANDI HÄÄBUMINE
 - MAK NÕUKOGUS ON POLIITIKUD

2) KTR jätkavad, aga
 + MAAKONDLIKULT TEGUTSE-
 VAD KOOS EFEKTIIVSEMALT
 + ÜHINE PROJEKTIDE HALDAMINE
 (KOP, LEADER, KODUKANT...)
 + KALALEADER

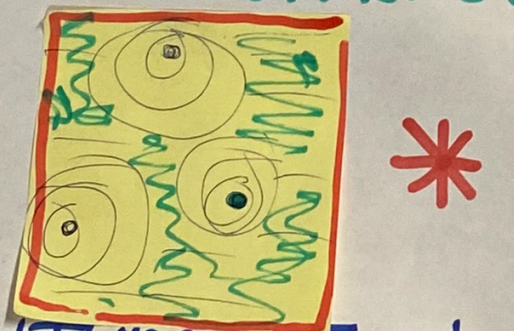
optimeeritud kujul
 - "JÕUPUUDUS"
 - ROHUJUURE TASANDI HÄÄBUMINE

3) ERIJUHTUM - nt mitte maakondliku võrgustikuna
 vaid regiooniti (4-5)
 + VÕIB OLLA MAJANDUS-
 NAALKULUDE KOKKUHOID

- KAUGEMINE ROHUJUUREST VEEL ROHKE

4) ERIJUHTUM - nt "Peipsi" vörtsjärve ümber?
 maakondade ülesed piirid
 + REAALNE TOIMEPIIRKOND

- KESK EESTISSE POLE JÕUDNUD ÜKSKI PR

5) ERIJUHTUM - Eesti kui üks KTR piirkond
 + PALGAKULU KOKKUHOID

* ROHUJUURED ON ÄRA MÜRGITATUD

6) HARJUMAA LEADERIST VÄLJA!!!
 + REGIONAALPOLIITIKA ELLU-
 VIIMISE P.1.

- APOLITILISUS (+)
- VÕRGUSTIKUD
ETTEVÕTLUS + VABAÄH. - D
+ KOV-ID
- ROHUKOOLDE TASANDI
LÄHENEMINE
- TOETUSPROGRAMMIDE
HALDAMINE

STRATEEGIADE
ÜHILDAMINE
↑
PIIRIDE SOBIVUS
PÄRKONDLIK
LÄHENEMINE
ON KTG +

1. KTR MAR-i ALL ↑

koostööd teo-
kuludelt? | apoliitilise
tagamine nõuade
- meetme rakend.
| meetme rakendite
poliitiline suunamine
(võib olla demokraatlik
otsustus)

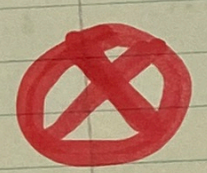
ETTEPANEK:
Katusorganisatsioon peab olema
apoliitiline arendusorganisatsioon
(võib olla ka ktr su org, mis otsustab
üle muud otsused)

2. OPTIM.-D KTR +

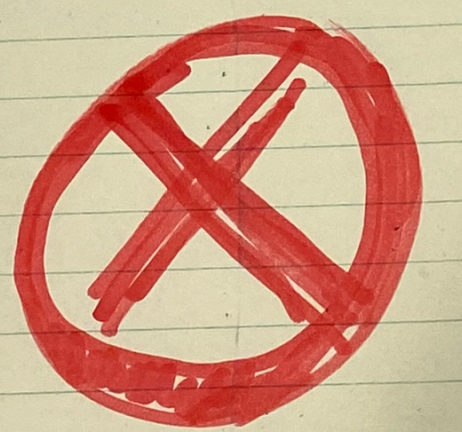
koostööd teo- kuludelt: • personal • büroo	koostööd teo- kuludelt: • koostööd teo- kuludelt: • koostööd teo- kuludelt:
kompetentsi tõstmise	kompetentsi tõstmise
õppimis- laenukandmine	õppimis- laenukandmine

3. REGIIONID (4-5) +

LIIGA KAUGE
(VÕI MENDATUD
VAR. 2 MIINUSED)

4. EESTI 1 KTR +

27707 404

5. MAALONNA PIIRIDE
ÜLESED PIIRKONNAD

10 piirkonda
TOIMEPIIRKONNAD

! strateegia, sarnad strateegilised suunad	! ühiskondlik võime
! kompetentsi jagamine / tõstmise	! ühiskondlik võime
! kaugema vahet tegevuskuludelt koostööd teo- kuludelt	! ühiskondlik võime
! vahetu formater demokraatlik otsus apoliitiline sõltumatus	! ühiskondlik võime
! selge sidetgruppidele toimepiirkond ! LEADER piirkond	! ühiskondlik võime
! linnade ja maale piirkonnas erinev relatsioon	! ühiskondlik võime

Toimepiirkond ei ole, mis

6. ETTEPANEK

26 KTR
=
26 KOV